

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiae Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Sententia Scoti & cæterorum, qui Angelos sentiunt à rebus species
accipere. membrum 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

soni, neque dissipantur, eaque ratione perveniunt ad finem signi: quod non ita evenit, quando multiplicatur per aërem: constituenda igitur sunt species intentionales.

Ad 1. argu. part. opposita. Ad primum igitur argumentum contrarium negandum est antecedens: ostensa quippe est necessitas species admittendi.

Ad 2. Ad secundum neganda est maior: quando id, quod repræsentat, concurret ad cognitionem, vel tamquam principium quo vna cum potentia, vel tamquam terminus per cognitionem productus, quo pacto se habent species impressa & expressa, quæ proinde repræsentant tamquam signa formalia, ut Dialectici appellant: maior autem illa solum est vera de signis, quæ Dialectici vocant instrumentalia, quo pacto imago Cæsaris dicitur Cæsarem repræsentare, ut quæst. 27. artic. 1. disp. vltima ad secundum quoddam argumentum dicebamus.

Ad 3. Ad tertium dicendum est, constituendam esse comparationem quorundam dumtaxat: eorum videret, quæ non cognoscuntur arguitur ex aliis, qualia sunt respectu intellectus nostri omnia, quorum sunt phantasmata. Nec est eadem ratio de aliis, quæ arguitur solum ex aliis cognoscuntur, ut explicatum est: talia autem sunt ea omnia, quæ argumentum probat non cognosci per propriam speciem.

Ad 4. Ad quartum negandum est antecedens, & ad probationem, si sit sermo de præsentatione, quæ sufficiens sit, ut posterior potentia illud ipsum cognoscat, de qua loquimur hoc loco, patet maiorem esse falsam: voluntas namque, & appetitus sensitivus non cognoscunt bonum, quod appetunt: eatenus vero improprie bonum intellectum dicitur præsentari voluntati, quatenus ut homo quippiam per voluntatem appetat, necessarium est, ut illud per intellectum præcognoscat: id enim quod appetit, ut quod, non potest ferri nisi in præcognitionem, per aliam tamen potentiam ab ea, per quam appetit: id vero quod appetit, ut quo, nempe voluntas, aut appetitus sensitivus, necesse non est, ut præcognoscat rem appetendam.

Ad 5. Ad quintum negandum est intellectum, vel se, vel aliquid eorum, quæ ipsi insunt, cognoscere quasi per experientiam, præter actum intelligendi, quo formaliter intelligit: experitur quidem intellectus, aut potius homo per intellectum, se intelligere quando intelligit, sicut experitur, se videre, quando videt, & audire, quando audit: at vero noster intellectus, nec se, nec habitum, quem in se habeat, aut speciem cognoscat, nisi arguitur ex ipso actu intelligendi: homo namque, quia experitur se intelligere, conicit in se esse principium quo intelligit, siue illud sit sola anima, siue potentia realiter, aut formaliter distincta, quæ in anima existat: eumque experitur ex frequentatione actuum se promptius operari, colligit se comparasse habilitatem quandam ad promptius, faciliusque operandum, quam appellamus habitum: eodemque modo arguitur conicit constitui debere species intelligibiles propter rationes, quibus hæctenus probavimus, eas esse necessario concedendas.

Ad 6. Ad sextum neganda est maior. Ad primam probationem, neganda est etiam maior: lux quippe est agens vniuocum comparatione luminis in medium diffusum, ut ex se est satis manifestum: color vero comparatione speciei est agens æquiuocum, cum eam producat in aëre & aqua, quæ, cum sint corpora simplicia, coloris sunt expertia.

Præterea, quia color resultat ex certa completionem quatuor primarum qualitatuum: actione vero

Molina in D. Thom.

A intentionalis coloris in aërem aut aquam, nulla fit mutatio in quatuor primis qualitatibus. Adde, quod species candoris & nigredinis simul existunt in eadem parte aëris, aut etiam in pupilla: si autem essent eiusdem naturæ & speciei cum candore & nigredine, duo contraria essent simul in eodem subiecto, quod est absurdum.

Durandus in quarto loco citato respondet, nullum esse absurdum, contraria secundum esse imperfectum esse simul in eodem subiecto. Probat præterea species candoris & nigredinis habere naturas inter se contrarias, siue concedantur esse eiusdem naturæ & speciei cum candore & nigredine, siue non: quia, inquit, sunt effectus causarum contrariarum: effectus vero qui à causis contrariis proficiscuntur, contrarij sunt inter se. Dicendum tamen est, quando contrariæ causæ sunt agentia æquiuoca comparatione suorum effectuum, ut in re proposita enenire ostendimus, non esse opus, ut effectus sint contrarij inter se.

Durandi responsio excluditur.

Ad 2. Ad secundam probationem negandum est obiecta aliorum sensuum non producere in medium & organum sensus species intentionales: licet enim calor producat calorem, simul tamen imprimet speciem intentionalem in medio, quod est coniunctum organo, & in organo ipso, qua mediante percipitur. Licet etiam obiectum odoriferum exhaleat fumalem euaporationem, simul tamen odor producit speciem intentionalem: quod idem dicendum est de sapore, ut in libris de anima satis explicauimus.

Ad 3. Ad tertiam negandum est, similitudinem per modum imaginis intentionalis, non esse nisi inter res eiusdem speciei.

DISPUTATIO II.

Utrum Angeli cognoscant per species à rebus acceptas.

Cum ostensum sit constituendas esse species impressas, quæ ad eliciendam cognitionem eum potentis cognoscentibus efficietes concurrant: Angelosque multa per species cognoscere proximum est expendamus cum D. Thoma hoc loco, an eas assumant à rebus ipsis, perinde ac nos: an potius habeant eas congenitas, & à Deo infusas in principio suæ creationis. Quæ sanè disputatio longe difficilior est, eò quod Angelorum natura, modusque cognoscendi eorum, occultus nobis sit, neque aliter, quam ex nostro, spectata tamen natura merè spirituali & perfectione Angelorum, innotescere nobis possit: aut per revelationem, quam de hac re nullam habemus. Disputatio ut dilucidior sit, quinque sequentia membra habebit.

MEMBRUM I.

Sententia Scoti & ceterorum, qui Angelos sentiunt à rebus species accipere.

ALEXANDER Alensis 2. parte q. 24. membro 2. & 3. Scotus in 2. dist. 3. quæst. vltima & dist. 9. præsertim ad argumenta contra secundam quæst. Richardus in 2. dist. 3. artic. 6. quæst. 2. & quidam alij, in ea sunt sententia ut dicant, Angelos accipere à rebus species, saltem rerum singularium. Probabile namque existimant eos à principio suæ creationis accepisse per infusionem à Deo species, scientiamque naturarum communium, & vniuersalium. Non quidem quasi hanc pro-

Angelos accipere species à rebus quia sentiant.

Bbb 3 cessu

cessu temporis suis naturalibus viribus per species rerum singularium, quas à rebus acciperent, comparare non possent, sed quòd decens, expediensque fuerit, ut illi createntur pleni cognitione naturalium communium, aliquarumque rerum supernaturalium, sicut primi parentes conditi sunt.

Coniunctione verò intellectus agentis (quem Scotus in Angelis constituit) cum materialibus obiectis affirmat ipse speciem intelligibilem in intellectum possibilem Angeli producti, efficienter concurrente intellectu agente & obiecto ipso materiali, tamquam duabus partibus vnus integræ causæ: non secus ac in nobis intellectus agens, & phantasma concurrunt tamquam duæ partes vnus integræ causæ efficientis ad productionem speciei intelligibilis. Melius tamen diceret, speciem intelligibilem produci in intellectum Angeli per coniunctionem intellectus agentis Angeli, vel cum obiecto, vel cum specie, quam obiectum per medium diffundit: ea enim ratione, & multò maius obiectum, neque id fortasse intendit negare Scotus: tamen si, quod recorder, loquatur semper de obiecto, & non de specie ab eo in medium effusa.

Quia obiectum & species ab eo producta non perueniunt ad quamcumque distantiam, affirmat consequenter Scotus Angelos non percipere obiecta à quacumque distantia, sed à certa ac determinata: non secus ac nos, non percipimus obiecta quantumcumque distantia, sed certis limitibus conclusa.

Animam separata à rebus accipere tradit Scotus.

Angelos accipere species ab obiectis probet Scotus.

Primò.

Porro idem Scotus in 4. d. 45. q. 2. affirmat animam nostram à corpore segregatam, percipere res ab eis species desumendo, ut de angelis iuxta ipsius mentem explicatum est. De qua re tamen suo in loco erit disputandum.

Suam sententiam probat in primis rationibus eis, quas q. præcedente art. 4. reculimus ac soluimus, quibus probare nitentur, concedendum esse in angelis intellectum agentem. Cum enim intellectus agens facultas sit formarum intelligibilium productiua, certè si in angelis sit intellectus agens, accipere possunt species à rebus.

Deinde probat eam primò, quia angelus cognoscit singularia, non solum quoad naturas communes in eas inclusas, sed etiam quoad differentias indiuiduantes, quibus inter se distinguuntur: ergo non cognoscit ea per species, quæ solum representant naturas communes, sed per proprias representantes gradus singulares. Consequentiæ est manifesta, species namque representans solam naturam communem esse nequit principium cognoscendi indiuiduum, quoad gradum, indiuiduantem, præsertim in angelo in quo nec phantasmata, nec vlla potentia sentiens, quæ directè singularia cognoscit, reperiuntur. Tunc vltra indiuidua naturaliter multiplicari possunt in infinitum, quippe cum motus cæli, rerumque generationes perseverare possint naturaliter in æternum: vel ergo dicendum erit, angelos non posse cognoscere indiuidua omnia quæ per causas naturales produci possunt, quod nullus concedet, vel dicendum erit, in vnoquoque angelorum esse iam actu infinitas species representantes infinita indiuidua, quæ esse possunt, idque, si quis dicat singularium indiuiduorum esse singulas species, vel certè dicendum erit in vnoquoque angelorum esse species aliquas, quarum quævis representent infinita, quadoquidè finitis speciebus secundum numerum representari nequeunt entia infinita, nisi aliqua, aut plures representent infinita. Hoc

A autem dato, sequeretur dari aliquam, aut aliquas species, quarum quævis sit infinita perfectionis, quod non minus absurdum est, quam dari infinitas species secundum numerum, cum in rebus creatis non minus repugnet infinitum quoad perfectionem, quam quoad numerum. Sequela verò probatur, quia id quod actu representat infinita, necessarium est infinitæ perfectionis. Etenim quando pluralitas infert maiorem perfectionem: infinitas infert infinitam perfectionem: cum ergo ex eo, quod species aliqua representat plura, rectè inferatur eam esse magis perfectam, quam sit vnaquæque earum specierum, quæ vnus eorum duntaxat representat, sanè ex eo, quod species aliqua representat infinita, inferatur optimè eam esse infinitè perfectam: cum ergo hæc omnia absurda sint, fateri debemus angelos accipere species, saltem singularium à rebus ipsis.

Secundò, Angeli cognoscunt Socratem existere, quando existit, cumque non existere, quando non existit, & denique cognoscunt has, & cæteras complexiones contingentes, ut Socratem federe, ambulare, disputare, &c. quando illæ eueniunt: sed non possunt eas cognoscere per species infusas in instanti creationis, sed per species à rebus desumptas: ergo angeli accipiunt species à rebus. Maior & consequentiæ patet, minor verò probatur, quia vel species infusæ solum illi representant extrema complexiones contingentes, atque hoc non sufficit, ut cognoscant prædicatum conuenite subiecto: quippe cum complexio contingens nequeat ex rationibus terminorum cognosci, quemadmodum potest complexio necessaria, idque propter eam quod extrema complexiones contingentes non sint eius naturæ, ut vnus suapte natura vendicat sibi alterum, quemadmodum extrema complexiones necessarias, vel representant illis implexionem ipsam, quo dato; peram, vel representant illis alteram partem contradictionis contingens duntaxat, eam videlicet quæ futura est, vel vtramque indifferenter: si detur primum, sequetur eos præcognoscere futura contingentiæ, antequam prodeant extra causas; quod absurditate non caret: id namque proprium est Dei. Si verò detur secundum, sequitur eos per representationem talium specierum, deuenire non posse in cognitionem alterius partis contradictionis determinatæ: cum ergo hæc omnia repugnare videantur, dicendum erit, angelos accipere cognitionem à rebus, & per species ab ipsis derivatas intueri, quando prædicatum complexiones contingentiæ à parte rei cum subiecto coniungitur, & quando non: non secus ac nos facimus.

D Tertiò, Angelus habet cognitionem intuitivam singularium, quando actu existunt: ergo accipit cognitionem & speciem à rebus. Consequentiæ est manifesta, quoniam ad notitiam intuitivam necessarius est concursus rei præsentis, ut præsens est, nec per speciem, eodem modo representantem, quando obiectum est præsens, & quando est absens, produci potest notitia intuitiva, quippe quæ representat rem præsentem, ut in tali loco, & tempore, cum cæteris circumstantiis præsentiam habentem.

E

F

MEMBRUM